SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 104. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JUNE 3, 1988. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 3-го ЧЕРВНЯ 1988 Ч. 104. РІК. XCV.

В Чикаго обговорюватимуть справу І. Дем'янюка

Чикаго. — Тут в неділю, 12-го червня ц.р., о год. 2-ій по полудні в авдиторії собору свв. Володимира і Ольги, 2245 В. Супіріор вул., відбудеться заходами Комітету Проти Знеславлення Українців семінар для розглянення спільної стратегії відносно ОСІ п.н. „Дем'янюк — що далі?"

Доповідачами на цьому семінарі будуть Майкл Ворлер, віцепрезидент Рокфордського інституту, і д-р Аскольд Лозинський, адвокат і громадський діяч. Даток — 5 дол.

В Трентоні завершено пляни фестивалю

Трентон, Н.Дж. — Місто Трентон завершило пляни для Спадщинного фестивалю, який відбудеться на площі Милл Гилл Парку, при Норт Брод і Іст Фронт вулицях, від год. 10-ої врані до 6-ої вечора, в суботу, 4-го червня й від год. 12-ої до 6-ої вечора в неділю, 5-го чевня ц.р. Різні етнічні групи беруть участь у фестивалі.

Українська католицька церква Св. Йосафата, українська православна церква Св. Юрія, Спілка Української Молоді Америки (СУМА), 19-ий Відділ Союзу Українок Америки та місцевий відділ Комітету Тисячоліття Християнства в Україні беруть участь від української громади. Також в програмі є заплянований виступ ансамблю танцюристів СУМА з Філядельфії.

Безкоштовне паркування є біля Милл Гилл Парку. За дальшими інформаціями слід телефонувати до Юрія Мізюка на число (800) 346-6388 або (800) 252-6887, ext. 215.

В. Вовк завершила друком ще один твір

Ріо-де-Жанейро — Ню Йорк. — **Цього року, тут на** трасі цих двох міст, народився ще один твір поетеси і письменниці Віри Вовк, збагативши літературний ринок і його читачів поетичним твором, містерією п.з. „Іконостас України".

Ця 49-сторінкова книжечка, у люксусовій твердій обгортці, що сягає дохристиянських часів Руси-України, відтак охрищеного люду Володимирської княжої держави, козацькі часи, і — сучасні у підсоветській Україні, саме представляють собою цей іконостас України, що сьогодні, у рік відзначування 1000-ліття Християнства в Україні, особливо дивлячись на його оригінальну літературну появу, має свою окремішню вартість і значення. Твір цей ще й переплетений кольоровими знімками картин видатних мистців — Зої Лісовської — „Богородиця" та „Страсті", Марка Зубаря — „Скорбна Мати" та „Богочоловік", Юрія Соловія — „Розп'яття", „Хустина Вероніки" та „Різдво".

Крім цього твору — за Вірою Вовк ще й інші збірки поетичних видань, як: „Юність", „Зоря провідна", „Елегії", „Чорні акації", „Любовні листи княжни Вероніки до кардинала Джованні Баттісти", „Каппа Хреста", „Меандри" та „Мандаля".

Книжку цю можна замовляти у поетеси, написавши на адресу: „**Wira Selanski, Rua General Elicerio, 400 apt. 701 Laranjeiras, 22251, Rio de Janeiro R.J., Brazil.**

Совєти незадоволені зустріччю Р. Реґена з дисидентами

Москва. — Представник **міністерства закордонних справ СССР Ґеннадій Ґерасімов обвинуватив у вівторок, 31-го травня ц.р., тих осіб, які доражували президентові З'єднаних Стейтів Америки Рональдові Регенові зустріч з дисидентами і без застанови виготовляли списки осіб, які повинні були зустрінутись з найвищим речником Америки у приватній резиденції американського амбасадора в Москві Джека Метлока. Серед запрошених заявив Г. Ґерасімов кореспондентам, була також людина на прізвище Ніколай Рожко, який в 1942 році, тобто під час Другої світової війни і окупації великої частини території СССР гітлерівськими військами, добровільно зголосився до нацистської поліції і, згідно із законодавством СССР, є воєнним злочинцем.**

Також газета „Правда" і „Ізвєстія" помістили негативні статті до цієї теми і атакували деяких осіб, які були на зустрічі з Президентом ЗСА, називаючи їх іхні прізвища. Совєтське пресове агентство ТАСС підкреслило, що Рожко був засуджений військовим судом до смертної кари в 1944 році, але цю кару пізніше замінено на 20 років тяжких робіт в концтаборах Сибіру. В 1955 році Рожка звільнили з передумовою, що він більше не займатиметься політикою. В повідомленні однак не сказано чому якраз для нього зроблено виїмок, бо деякі засуджені військовим судом сиділи значно довше.

Запитаний совєтськими громадянами під час зустрічі в Московському університеті президент Р. Реген відповів, що він особисто нічого не знав про минуле запрошених. Американські дипломати, які не бажали бути названими заявили, що Н. Рожко є мешканцем місцевості Грозно в Білорусі. Представник Білого Дому Марлин Фіцвотер заявив, що він не знає чи совєтські обвинувачення є правдиві, чи були зроблені тільки для того, щоб дискримінувати групу дисидентів, що мали рідкісну нагоду зустрінутись з Президентом Америки.

Політичні спостерігачі заявили, що совєтська сторона, довідавшись про плян зустрічі Р. Регена з дисиден-

(Закінчення на стор. 4)

У Філядельфії вшанують св. п. С. Пушкар

Філядельфія. — Тут в неділю, 5-го червня ц.р., Окружна Управа Союзу Українок Америки влаштовує вшанування пам'яті визначної громадянки, колишньої голови, а відтак почесної голови Союзу Українок Америки св. п. Стефанії Пушкар.

Заупокійна Служба Божа з Панахидою буде відправлена в українській католицькій церкві св. Михаїла о год. 10-ій ранку, а опісля буде поминальний полуденок в домівці СУА в Українському Освітньо-Культурному Центрі о год. 12-ій полудня. Слово про покійну виголосить проф. д-р Наталія Пазуняк.

Помер інж. П. Пясецький

Ню Йорк. — У четвер, 2-го червня ц.р., помер на 84-му році життя в Нортпорті, Лонг Айленд, широковідомий інженер лісник і активний пластовий діяч Петро Пясецький.

Залишив у смутку двох синів, Олексія і Петра, з родинами, сесту Олександру та дальшу родину.

Покійний був інженером лісником у добрах Митрополита А. Шептицького, членом Товариства Українських Лісників та Інженерів і одним із членів-основників пластового куреня „Лісові Чорти".

Парастас відбудеться в п'ятницю, 3-го червня, о год. 8-ій вечора у похоронному заведенні Фредерик Чапей, 1225 Монток Гайвей, Вест Айсліп, Л.А., а похорони з української католицької церкви св. Родини у Вест Айсліп в суботу, о год. 8:30 ранку на український православний цвинтар св. Андрія у Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

ІСПИТИ В ЙОНКЕРСІ

Йонкерс, Н. Й. — Стейтові іспити з української мови відбудуться тут в школі Сейкред Гарт в понеділок 20-го червня, о год. 12:30. Ці іспити можуть брати учні 10-ої й 11-ої кляс, які володіють українською мовою. За складення іспитів можна дістати три кредити, як за кожну іншу мову. За дальшими інформаціями слід телефонувати до Оксани Кулинич на число (914) 965-6467.

СИМПОЗІЮМ В ГАНТЕРІ

Гантер, Н. Й. — Товариство Священиків св. Андрея в ЗСА влаштовує симпозіюм з приводу 1000-ліття Руси-України у вівторок і середу, 7-го і 8-го червня ц.р., тут в приміщенні гостинниці „Ксеня". Початок у вівторок о год. 12-ій полудня. За точнішими інформаціями та в справі зголошення слід телефонувати до о. Володимира Андрушківа (518) 237-0535.

Український Фестиваль в Ню Йорку гідно відзначив 1000-річчя Християнства

Тисячі осіб заповнили в неділю, 22-го травня ц.р. місце фестивалю біля церкви св. Юра.

(Фота: Ярослав Кулинич)

Ню Йорк (О.К.). Традиційний Український Фестиваль, що відбувається **тут завжди у третій тиждень травня на 7-ій вулиці,** організований українською **католицькою церквою** св. Юра, того року мав особливо величний характер та пройшов в днях 20, 21 і 22-го травня ц.р. з повним моральним і матеріяльним успіхом.

Ця імпреза, яка є вже широковідома серед американської **публіки цієї частини міста Ню Йорку, тим разом мала за завдання у програмі від**значити і підкреслити 1000-річчя Християнства в Україні і дати про цю подію якнайбільше інформативного та мистецького матеріялу.

З цією думкою уложено відповідну програму, яка відбулася в суботу, 21-го і в неділю, 22-го травня, мистецьким керівником якої був, як і минулими роками, **Едвард Камінський. Під зна**ком Тисячоліття була однак встановлена не лише програма, а також подумано над відповідним зовнішнім оформленням кіосків, трибуни та цілого відтинка 7-ої вулиці між 2-ою і 3-ою авеню, де відбувається фестиваль. Цим ще перед датою фестивалю зайнялася ціла група пластунів із Пластової Станиці в Ню Йорку під проводом фахівця-архітекта.

Помимо поганої погоди, вже в четвер, 19-го травня, у зливний дощ ці добровольці поставили усі споруди, а в п'ятницю від ранку кипіла праця, прикрашувано кіоски та заповнювано їх відповідним товаром. Як і кожного року ці кіоски були у завідуванні поодиноких організацій Ню Йорку.

В п'ятницю у вечірніх годинах фестиваль заповнився першою хвилею гостей, в тому багатьма чужинцями, які мали нагоду перечитати в місцевій американській пресі завчасу дані журналістам інформації про фестиваль, а перед усім про відзначування українцями 1000-річчя Хрищення України. Відповідні статті появилися в „Дейлі Нюз", „Нюздей", а найбільше престижевий „Ню Йорк Таймс" подав не лише інформації про фестиваль і 1000-річчя, але й рисунок церкви св. Юра.

Гарна і тепла погода в суботу і неділю притягнула на фестиваль тисячі осіб, що проходжувалися поміж кіосками, купували українські зразки народного мистецтва, приглядалися вишивальницям і писанкаркам, а передусім мистецькій програмі, що проходила майже без перерви на площадці. Тут були і солісти, і танцювальні групи, і бандуристи і хори, і показ історичної ноші. Усі точки були відповідно пояснені та заповід-

(Закінчення на стор. 3)

У СПРАВІ ЕМІҐРАЦІЇ В СССР ВИННА НЕ ТІЛЬКИ БЮРОКРАТІЯ

Москва. — Дисиденти і особи яким совєтський режим на протязі багатьох років відмовлявся видати візи на виїзд за кордон, так звані „рефюзніки", не погоджуються з висновками президента Роналда Регена, що у справі еміграції багато завинили совєтські бюрократи і урядові, пересяклі ними установи, як загальна політика кремлівських керівників.

Знову ж політичні опозиційні кола дисидентів, які слідкували за виступами Президента ЗСА під час його перебування в Москві кажуть, що він не мав жадної причини відмовлятися від своєї колишньої оцінки Совєтського Союзу, а питання одного з кореспондентів чи він ще далі вважає СССР „диявольською імперією" могло бути провокативним, зумисне підставленим органами КҐБ.

Р. Реген, очевидно, заявив, що він вже більше не вважає комуно-московську імперією „диявольською" і в цьому переконав його „партнер" на чотирьох вершинних конференціях, генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Горбачов, „який нема де правди діти, у кожному відношенні дуже різниться від усіх попередніх совєтських керівників". Відповідаючи на питання під час пресової конференції, яка відбулася в резиденції амбасадора ЗСА в Москві Джека Матлока, Президент висловив надію, що при добрій волі урядів ЗСА і СССР можна буде ще за його каденції підписати другий договір про 50-відсоткову редукцію стратегічної нуклеарної зброї, тимбільше, що така добра воля існує по обидвох сторонах. Він категорично відмовився говорити на тему буде чи не буде п'ята зустріч на вершинах ще в цьому році, тобто до президентських виборів, які, як відомо, відбудуться у першому тижні листопада. Політичні аналітики і дипломати в Москві сумніваються чи взагалі Р. Реген вже матиме можливість зустрічі з М. Горбачовим до кінця своєї каденції. Американці не люблять спішитися, якщо йдеться про різні договори і воліють вичекати чи підписані в Москві домовлення діятимуть ефективно.

Президент Р. Реген не виключав всяких „інших перешкод", які можуть стояти на дорозі до широкого розгорнення американсько-совєтської співпраці в майбутньому.

Не критикуючи нікого персонально, Президент ЗСА підкреслив, що совєтські лідери вважали зустріч з групою дисидентів і „рефюзників" вмішуванням у внутрішні справи СССР. Він, однак, вважає, що така зустріч була потрібна і вона не залишиться без результатів. Правди не можна заховати під сукно, — заявив Р. Реген, — людям відмовляють права у виїзді, позбавляють роботи, або карають їх іншими способами, особливо тих, які настирливо домагаються візи, або критично висловлюються про систему в СССР. „Я не вмішуюсь у внутрішні справи, не обвинувачую вас, а обвинувачую і засуджую совєтську бюрократичну практику", — заявив Президент ЗСА совєтському кореспондентові.

Очевидно, М. Ґорбачов у своїй пресовій конференції відкинув натяки Р. Регена про брак пошанування прав людини в Совєтському Союзі. В кожному разі совєтські чинники намагалися пояснити натяки Р. Регена, про брак свободи, як гуманітарну турботу американців, а не критику політики СССР.

Політичні спостерігачі кажуть, що у цій виміні думок і американських пояснень та інтерпретацій, морально-політичну користь знову ж таки здобули совєти, може навіть з браку одної основної лінії Президента і осіб, які його супроводжували до Москви.

ЗАКІНЧИЛАСЯ ЗУСТРІЧ НА ВЕРШИНАХ

Москва. — Як і очікували, кульмінаційним моментом четвертої з ряду зустрічі між президентом Роналдом Регеном і генеральним секретарем Міхаїлом Ґорбачовим стало підписання уже ратифікованого договору про ліквідацію ракет середнього і меншого засягу.

Після підписання документу, яке відбулося у Владімірській залі Большого кремлівського палацу, Президент і генеральний секретар виступили з короткими промовами. Президент назвав договір першим кроком на шляху до досягнення загального миру і безпеки майбутнього. Ґорбачов у свою чергу проголосив початок ери нуклеарного роззброєння.

Пізніше відбулася пресова конференція М. Ґорбачова для совєтських і чужинецьких журналістів. На даній зустрічі на вершинах це була перша пресова конференція керівника совєтської держави. Ґорбачов назвав переговори „ударом по фундаменті будови холодної війни" і схвально відізвався про слова Президента, який заявив, що він більше не вважає Совєтський Союз „імперією зла".

Ґорбачов знову підтвердив негативне ставлення до програми стратегічної оборонної ініціятиви, назвавши її головною перепоною на шляху значного зменшення наступальної стратегічної зброї. Ґорбачов при цьому назвав „несерйозними" твердження Президента про те, що стратегічна оборонна ініціятива носить цілком оборонний характер.

Говорячи про реґіональні конфлікти, совєтський лідер наголосив, що СССР міг би відіграти певну ролю у врегулюванні становища на півдні Африки. За словами М. Ґорбачова, рішення афганської проблеми може стати прикладом співробітництва великих держав, які виявили рішучість добитися миру у конкретному реґіоні.

Найбільш неприємними для Ґорбачова були запитання журналістів про права людини. „Президент поппробував змусити мене змінити точку зору, — сказав Ґорбачов. — Я вважаю його арґументи непереконливими. Я не захоплений саме цим аспектом наших розмов".

Президент Р. Реґен у своєму виступі заявив, що процес взаємозрозуміння і зближення точок зору займе немало часу і висловив надію, що його наступник у Білому Домі буде йти тим же курсом.

На запитання про реальність підписання договору про скорочення стратегічної зброї Президент коротко відповів: „Я не знаю". На думку Регена, багато справ покищо залишаються невирішеними.

У середу увечорі Президент і Перша Лейді в супроводі генерального секретаря і його дружини появилися в урядовій ложі Большого театру. Перед початком балетної програми були виконані державні гимни ЗСА і СССР.

У четвер, 2-го червня, президент Р. Реген прибув до Лондону, а у п'ятницю — до ЗСА.

Шведський сателіт сфотографував совєтську ракетну базу

Стокгольм, Швеція. — Шведська преса й інші засоби масової інформації обговорюють тепер подію не буденного значення і публікують фотознімки із совєтської ракетної бази зроблені шведським сателітом. База, на якій приміщується переважно нуклеарні ракети стратегічного, тобто далекого засягу типу СС-25, захована секретно у лісовому масиві, недалеко від міста Юрьє в Кіровській Області.

На фотографіях дуже виразно видно площадки вистрілу ракет, склади, майстерні, житлові приміщення (мабуть побудовані для охорони бази) й інші забудування. Весь комплекс обгороджений подвійною сіткою дротяного плоту і випосажений сигнальною системою. Терен добре засекречений насадженням, тобто молодими деревами, а дахи будинків прикриті подібними до земного шару брезентовими плахтами.

„Ми переконані, що у місцевості Юрьє існує база з міжконтинентальними нуклеpаними ракетами", — заявив керівник наукового відділу шведського Інституту дослідів космосу Кріс тер Ляpссон. Не треба виключати, що запускні площадки на цій базі можна також використовувати для ракет середнього засягу типу СС-20, які, згідно з договором підписаним у Вашінгтоні президентом ЗСА Роналдом Регеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим підлягають знищенню.

Згідно з опінією Лярссона на базі біля Юрьє приміщено 27 міжконтинентальних ракет, або приблизно одна п'ята усього ракетного стратегічного арсеналу Совєтського Союзу. Не треба, очевидно, виключати, що, розмонтувавши ракети середнього засягу у Східній Німеччині і Чехо—Словаччині, СССР частину примістив їх тимчасово, чи з метою прихованя їх від ока світу, на згаданій базі.

Ракети типу СС-25 мають тільки одну потужну атомову головку, а дальністю полету переходять 6,300 миль. Вони (ракети) належать до так званої „мобільної", тобто пересувної зброї в СССР.

Відкриття шведів підхопили також газети інших европейських країн, на сторінках яких появилися не тільки інформації про цю справу, але також коментарі, особливо у пов'язанні з переговорами на найвищому рівні в Москві між Р. Регеном і М. Горбачовим.

У СВІТІ

ТОДІ ЯК ПРЕЗИДЕНТ Роналд Реген і Міхаїл Горбачов продовжували свої розмови і концентрувались більше на справі дальшої можливої редукції стратегічної нуклеарної зброї, державний секретар Джордж Шулц і міністер закордонних справ СССР Едуард А. Шеварднадзе підписали чимало корисних, в першу чергу для Совєтського Союзу, договорів про економічну, культурну, наукову та іншу співпрацю. Вони поклали також свої підписи під договір, який зобов'язує обидві країни повідомляти одна одну 24 години наперед перед будь-яким випробуванням нуклеарних стратегічних ракет чи іншої зброї.

ПРЕЗИДЕНТ ЕЛЬ САЛЬВАДОРУ Хозе Наполеон Дуарте признався кореспондентам, що він мусить піддатись лікуванні в одному із шпиталів ЗСА, кажучи, що він хворіє на рака шлунка, але, мовляв, хвороба є ще в такій стадії, що з нею можна і треба боротися. „Я належу до осіб, які ніколи не піддаються психозі страху і буду змагатись з хворобою доки зможу", — заявив Дуарте журналістам перед своїм відлетом до З'єднаних Стейтів Америки. Поінформовані особи кажуть, що Дуарте перебуватиме на лікуванні в армійському шпиталі ім. Волтера Ріда у Вашінгтоні.

У ВІВТОРОК, 31-ГО ТРАВНЯ ц.р., кількадесять так званих „рефюзників", які роками чекають на можливість отримання візи на виїзд за кордон, влаштували біля бібліотеки ім. В. Леніна демонстрацію, вимагаючи від комуністичної влади зміни еміграційного законодавства і можливости злуки з родинами за кордоном. До демонстрації приглядалося чимало західніх кореспондентів, які, як відомо, масово прибули до Москви у зв'язку з четвертою зустріччю на вершинах між президентом Роналдом Регеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Горбачовим.

БОРІС ЄЛЬЦИН, колишній член Політбюра і перший секретар Московського комітету компартії, звільнений із згаданих постів після його промови на минулорічному жовтневому пленумі Центрального Комітету КПСС і перенесений на іншу менш престижеву роботу в міністерстві плянування і будівництва, дав інтерв'ю американському кореспондентові Денові Ретерові, у якому він вимагав, щоб Єгор Лігачов, друга після Міхаїла Горбачова особа у Політбюро, уступив зі свого посту і дав можливсіть розгорнути на повну ширину програму гласности і перебудови, що її заплянував і помалу почав здійснювати генеральний секретар. Хтось десь, може навіть сам Лігачов, „потиснув на кнопку" і Б. Єльцин знову почав оправдуватись, мовляв, він не вимагав уступлення Лігачова, бо такого права вимагати він не має ,а тільки дораджував, щоб консерватисти, які не погоджуються з програмою перебудови, відійшли добровільно і дали змогу іншим цю програму реалізувати.

В АМЕРИЦІ

ЗВІТ ДЕПАРТАМЕНТУ освіти Ню Джерзсі в якому вимінено точно причини через які стейт перебере опіку, адміністрацію та керування публічних шкіл в Джерзі Сити спеціяльно зупиняється на двох пунктах. Першим і головним пунктом в звіті є, що довкілля і приміщення у школах знаходяться в жалюгідному стані. Другою точкою є адміінстративні зловживання, де на перший плян вибивається протекціоналізм та приділювання фондів для окремих шкіл міста Шкільною радою.

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, ЩО КІТІ Дукакіс, дружина губернатора Майкела Дукакіса, демократичного кандидата на президентську номінацію, повернулася до Бостону з Каліфорнії в середу, 1-го червня ц.р., щоби піти на перевірку до лікарні. Причиною цієї перевірки були її постійні нарікання на біль шиї та затерплення рук продовж останнього місяця. Речник бюра кампанії Дукакіса, Марк Джіран, заявив, що К. Дукакіс буде під опікою д-ра Ніколаса Зервіса, довголітнього приятеля родини і шефа неврохірургічного відділу цієї лікарні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Subscription 1 year $40.00 6 months $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year $15.00 Change of address $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda
Postmaster: Send address changes to: ... 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. ...
Tel. (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Передплата на рік $40.00 на півроку $22.00 на 3 місяці $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
... money orders" виставляти на: Svoboda

Реґен у Москві

З нагоди п'ятиденної візити Роналда Реґена у Москві появилися в усіх ґазетах і журналах світу сотні й тисячі коментарів. Поминаючи їхній рівень, залежний від освіти і знання проблеми авторами, баґато цих коментарів взаємно суперечні. І так, одні твердять, що це тріюмф американського Президента, який близько вісім років тому кандидував під ґаслом „мир і добробут" і тепер, наприкінці свого урядування може похвалитися, що дотримав приречення. Інші заперечують це і твердять, що найбільшу користь з редукції атомової зброї має СССР, а не Америка, бо атомова зброя була єдиним рівноважником величезної переваги совєтської конвенціональної зброї — танки, панцерні вози і маси піхоти, яка може „шапками закинути" всю Західню Европу. Проте члени штабу НАТО — це не ляїки й аматори і знають, що в Европі є ще стільки атомових гарматніх стрілен та іншої атомової зброї що теперішня редукція — оця з грудня минулого року і майбутня, задля якої Реґен полетів до Москви — не має сутнього мілітарного значення. Найчастіше закидають Реґенові непослідовність. Мовляв, він назвав СССР „злющою імперією" і тепер люб'язно стискає руку верховодам злющої імперії. Але в минулонедільному огляді тижневих подій „Ню Йорк Таймсу" є правильна заввага одного доброго знавця поглядів і психіки Роналда Реґена: „Це не Реґен змінився, а змінилася кремлівська диктатура, яка уможливлює розмови". Але тут же знову виринає сумнів: чи справді змінилася? Чи ґасла гласність і перебудова не є фразами на замилення очей Заходові, а суть злющої імперії залишилася? Совєтологи твердять, що „так і ні". Бо хоч совєти одверто не виреклися ще завітньої мрії Маркса, щоб увесь світ став комуністичний, проте одночасно на наших очах комунізм банкрутує, не тільки, як „еврокомунізм", у західніх країнах і сателітних „самостійних" державах, але й у самому СССР щораз виразніше і голосніше лунає крик поярмлених народів — „воля", „ми хочемо волі".

Сам Президент, промовляючи в минулу суботу в Гельсінках перед фінляндським парляментом висловлювався дуже обережно про можливість підписання у Москві нового договору, цим разом про редукцію далекосяжних атомових ракет. Він не виключав, що ще в цьому році, в якійсь невтральній країні відбудеться ще одна Конференція на вершинах і що до того часу військові і політичні репрезентанти обох сторін вирівняють різниці, які існують в становищах ЗСА і СССР. Реґен не скривав факту існування таких поважних різниць, не так може у ділянці зброї, як у поглядах на проблему експансії комунізму та права людини. Реґен заповів, що у Москві найбільше вагу в своїх розмовах з Ґорбачовим кластиме на потребу заведення у СССР і його сателітах людських і громадянських прав.

Роналд Реґен стрінувся вперше з Міхаїлом Ґорбачовим у Женеві в 1975 році. Він виніс із цієї зустрічі те саме враження, що британський прем'єр Марґарет Тачер, коли Ґорбачов відвідав був Лондон ще перед приходом до влади у Кремлі: що Ґорбачов чоловік, з яким „можна говорити". І тут коментатори звертають увагу, що коли Реґен змінився настільки, що ідеологічні міркування відсунув набік у користь політичного реалізму, то й Ґорбачов перейшов велику зміну. Вона розпочалася від його першої подорожі на Захід, до Канади у 1983 році. У тодішній 10-денній подорожі по фармерських провінціях Канади Ґорбачов вперше наочно переконався, як виглядає сільське господарство у вільних країнах. Совєтським амбасадором в Канаді був тоді Александер Яковлев. Між Ґорбачовим і Яковлевим нав'язалися приязнь і Яковлев є сьогодні найбільш довіреним Ґорбачова членом Політбюра та, поруч з Добриніним і Шеварднадзе, найбільш для Ґорбачова авторитетним інформатором і дорадником у справах взаємин з ЗСА і Канадою.

Реґен дістав у Гельсінках гарний дарунок від свого Сенату: ратифікацію його договору з Ґорбачовим з грудня минулого року. Це був мудрий державницький жест Сенату, щоб не дискредитувати свого Президента, а заявити свою солідарність із ним. Зате Ґорбачов скреслив із пляну Реґена точку „зустрічі з дисидентами: Реґен злегковажив той нетакт Ґорбачова, мовляв, господар знає право"...

Реґен таки бачився з „рефюзніками" і виголосив промову про конечність привернення прав людини в СССР. Це не подобалося Горбачову, але не перервало розмов.

Степан Женецький

ЗАХІДНЯ НІМЕЧЧИНА РЯТУЄ КОМУНІСТИЧНУ ІМПЕРІЮ

Усі „пророцтва" на соціяльно-робітничі теми, що їх голосив Владімір Ленін, виявилися, — як це показує життєва дійсність в усіх комуністичних країнах — нездійсненими. Справдилося тільки те його твердження, у якому він говорив про „західніх корисних ідіотів, які продадуть комуністам навіть шнурок, на якому вони будуть їх вішати".

Правдивість цього його твердження бачимо на кожному кроці.

Ось, нещодавно світова преса подала вістку, що західньонімецькі банки пообіцяли дати великі позики Москві, щоб фінансувати економічні реформи, що їх заплянував, генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов.

Після кількох невеличких торговельних зв'язків із Совєтським Союзом, західньонімецькі банки започаткували нову серію позичок для, як її вірно охрестив, твердий напочатку антикомуніст, президент Роналд Реґен — „імперія зла". І якщо Ґорбачову вдасться розбудувати, з допомогою західніх „корисних ідіотів" московсько-совєтську економіку та поширити закордонну торгівлю, то західньонімецькі банки сподіються здобути для своїх німецьких торгівців, „великий прихід" у торгівлі зі Совєтським Союзом.

Найважливішою подією у цьому відношенні було нещодавне повідомлення західньонімецького банку АҐ, що він об'єднав кілька таких банків у цій країні, які спільно погодилися уділити позику комуністичній Москві на суму 3.5 більйона німецьких марок (1.7 більйона долярів) на модернізацію совєтської споживчо-харчової індустрії. Подробиць цього договору ще не подано до прилюдного відома, але як виявляють поголоски з німецько-совєтських урядових джерел, цю позику мають сплачувати німці у формі закупів у Німеччині фабричних німецьких устаткувань для совєтської індустрії.

Західньонімецькі банкіри починають поширювати на Заході ідею, щоб включити комуністичну Москву до західнього фінансового світу. Вони допомагають Москві стати більш сприємливою для західніх вірителів за допомогою введення совєтських фінансових представників до міжнародного біржового ринку (торгівлі бондами — вартісними паперами).

Перші, після революції в 1917 році, закордонні бонди, на суму 100 мільйонів швайцарських франків, випустила комуністична Москва, при допомозі швайцарської філії західньонімецького крайового банку, з осідком в Дісельдорфі, на початку біжучого року. Поширюються чутки серед німецьких банкірів, що німецькі банки наввипередки стараються випустити бонди, тим разом в німецьких марках, за посередництвом совєтського закордонно-економічного банку. Бонди ці повинні б зібрати біля 500 мільйонів марок.

Як говорять західні банкіри в Москві, час і умови випуску тих бондів — ще не відомі, це може залежати від полагодження деяких технічних проблем. Бонди ці можуть бути реєстровані тільки на біржовому ринку у Франкфурті, якщо Москва виявить дати, такі, як резерва золота і закордонної валюти, що совєтський уряд традиційно втримує у великій таємниці. Москва також мусить наперед полагодити її заборгування з німецькими власниками московських царських бондів, що їх большевицький режим відмовився вирівняти після революції.

Але „це невелика перешкода", — заявив один німецький банкір, що перебував у Москві. „Ці справи полагоджено зі Швайцарією. Головною причиною в тому є те, щоб Совєтський Союз зрозумів, що він мусить це зробити, щоб могти одержати дальші кредити на Заході".

Москва вже полагодила справу царських бондів в Англії і Швайцарії в цей спосіб, що виплатила їм невеличкі суми, і правдоподібно зробить це саме в Західній Німеччині. Одначе виявлення стану посідання золота і закордонної валюти — це складніша справа, — говорять банкіри. Московський уряд задоволив швайцарські банки в цей спосіб, що подав деякі точніші попередні секретні дати, такі як наприклад, продукцію золота. Але вони мусітимуть, правдоподібно подати точніші дати, щоб задоволити більш вимогливу франкфуртську біржу. Одначе німецькі банкіри використають свої впливи на біржовиків, щоб злагіднити великі розбіжності в цих справах. Німці хотять тепер просто покористуватися нагодою і використати совєтів. (Але чи їм це вдасться — це інша справа. — С.Ж.). Німецькі банки і корпорації мають здавна добрі торговельні стосунки з Москвою: вони навіть фінансували і будували ще царську залізницю більше як перед 100 роками. І це є цілком зрозуміле, що совєтські головачі звернулися за допомогою до своїх найбільших західніх торговельних партнерів.

Включення німців у виконання плянів економічної перебудови Ґорбачова, має також політичне забарвлення. Канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль плянує відвідати Москву в прийдешню осінь і напевно намагатиметься всіма силами довести до поправи відносин з комуністичною Москвою. Обидві сторони ду-

(Закінчення на стор. 4)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Аскольд Вікторський

„Дарунок Мельпомени"

У Філядельфії відбувається чимало імпрез, про які читачі мають змогу довідатися з преси, але імпреза, що про неї буде мова, заслуговує на спеціяльну увагу.

Дня 30-го квітня ц.р. в залі Українського Освітньо-Культурного Центру у Філядельфії, 43-ий Відділ СУА влаштував вечір присвячений сценічній діяльності Лізи Шашаровської-Чепіль.

Слід признати, що сам вибір особи на її вшанування був дуже вдалий, тож великий труд не пішов намарне, бо імпреза під кожним поглядом була на високому мистецькому рівні.

Коротко перейдемо точка за точкою багатої програми „Дарунку Мельпомени".

Відкрила програму вечора Анна Максимович, голова 43-го Відділу СУА. Її коротке супровідне слово зразу впровадило публіку в атмосферу вечора. Зчерги А. Максимович представила Людмилу Чайківську, що вела вечором. Представляючи всіх виконавців „Дарунку Мельпомени", Людмила Чайківська мимоволі пригадала жанр рев'ї та цілу плеяду акторів, що виконували функцію конференсьє — Олеся Степового із „Заграви" (до приходу Блавацького), Євгена Мельника з часів „Цвіркуна", Ярослава Геляса і Стефу Стадиківну з „Синього Експресу", Ярему Стадника з „Кривого дзеркала", Зенона Тарнавського й Ірину Лаврівську з „Веселого Львова". Л. Чайківська має свій власний стиль, як відносно сценічного виступу, так і самого тексту. Вона має хист подачі слова, що його забарвлює культурним дотепом, не згадуючи вмілости в коротких словах представити силует виконавця.

Ярослав Климовський у своєму слові про Лізу Шашаровську Чепіль зосередився головно на її трьох ролях — Міріям, Офелії й Антігоні. Доповідач коротко накреслив психологічне підложжя „Одержимої", змалював тло „Гамлета", як також провів паралелю між „Антігоною" Софокля й „Антігоною" Ануї. Це зумовило знайтися в навколишніх умовах, що їх представили Леся Українка, Шекспір, Ануї.

Оцінку ролей Лізи Шашаровської Чепіль опер об збережені рецензії львівських і краківських щоденників та німецьких відгуків.

Видатна акторка виконала сцену під хрестом з „Одержимої". Стан сильного душевного болю, відчаю та печаль по втраті Христа передала так, що ці вияви були свідченням, що Ліза Шашаровська Чепіль, як Міріям сягнула вершин акторського виконання.

Евдокія Дичко-Блавацька розповіла про Лізині сценічні початки і спільну з нею працю в театрі Йосипа Стадника. Розповідь передала з не абияким нарративним хистом, тобто вмінням представити перебіг подій і минулих фактів ув окресленій черговості, беручи до уваги час, причини, наслідки. Її розповідь збагатили прозірки, що їх виготовив Олександер Михалюк, якими орудувала Лукія Гриців.

У черговій точці Ліза Шашаровська Чепіль впровадила публіку в романтичний настрій, створивши його знаменитим виконанням пісні, уривка з оперети Я. Барнича „Гуцулка Ксеня" при акомпаньяменті Лідії Бульби.

Ірина Лаврівська виступила із спогадом про Лізине перебування у „Веселому Львові", пересипаним, сповнених веселощів епізодами, цікавими тим, що вони відбувалися у бурунний, воєнний час. Виступ Ірини Лаврівської мав ознаки незвичайно культурної розповіді. Вона майстер анекдотичних вплетень у розповідь. Під цим поглядом, можна ствердити, вона неперевершена.

Микола Кавка, знаний Мамай із „Лиса Микити" привітав Лізу віршованим текстом свого пера „Лізі в альбом".

Завершенням вечора було Лізине виконання пісеньок до слів О. Лисяка, Л. Яцкевича, Л. Лисак, О. Гасцької при акомпаньяменті Ірини Чуми. Між іншим „Львів" слова О. Селезінки-Гасцької, музика І. Чуми переніс нас думками в рідні сторони. Ліза Шашаровська Чепіль і як пісенькарка доказала, що і в середньому віці її голос може звучати як за юних літ.

Привіти з різних міст ЗСА і Канади прочитала Надя Оранська.

Оформлення сцени Володимира Чепіля включно до справности звукової системи та світла піднесло рівень „Дарунку Мельпомени".

На сам кінець імпрези м'якосердне жіноцтво, що її організувало, дозволило гостеві з-поза Філядельфії (до речі культурній людині) скласти коротенький привіт зі сцени, але цю „короткість" непотрібно продовжила точно вимірений вечір, тим більше, що зміст т.зв. привіту не мав жадного відношення до імпрези та ніякою мірою не був „дарунком" Мельпомени.

Після мистецької частини до голосу прийшла Марія Данилів, під якої орудою (очевидно з допомогою інших жінок) був приготовлений смачний буфет для численно зібраної, добірної публіки, вдячної за „Дарунок Мельпомени".

ЧОРНОБИЛЬ — НАША СПІЛЬНА БІДА

(Інтерв'ю два роки по тому...)

I.

(УЦІС) Інтерв'ю передане зі Львова — з одним з українських інтелектуалів, який побажав залишитись анонімним із-за побоювань за свою безпеку. Тому ми дали йому умовне ім'я Андрій.

Кореспондент: Пане Андрію, ви безпосередньо були свідком подій у Києві після Чорнобильської катастрофи. Чи не могли б згадати ті дні?

Андрій: Першими повідомили про аварію західні радіостанції. А совєтські засоби інформації вперто мовчали. В перші дні киян рятував вітер, який віяв у бік Західньої Европи, уносячи туди смертносні викиди. Через кілька днів з'явились короткі повідомлення і в совєтській пресі: мовляв, відбулась невелика аварія і Рада Міністрів контролює обстановку. На ті часи, коли про гласність було заявлено тільки з високої кремлівської трибуни, це означало: відбулася безпрецендентна аварія; власті ситуації не контролюють і не уявляють маштабів небезпеки для населення. У Києві почалась паніка. Небачені натовпи цілими добами простоювали біля летунських і залізничних кас. Щоб виїхати з Києва куди завгодно платили сотні карбованців: власті додумались до того, що заборонили виїзд з Києва на приватних автомашинах. В перші дні травня люди вже самі відчули, що трапилось надзвичайне. Невидима небезпека прийшла у їхніх спільний дім. У багатьох уже в ті дні голова паморочилась, їх морозило, мучило безсоння, збільшилась щитовидна залоза й інші залози набрякли. Але власті Києва, виконуючи свій... ідеологічний обов'язок перед Москвою, знехтували безпекою своїх співгромадян і зорганізували традиційну Першотравневу демонстрацію. Преса продовжувала поширювати запевнення в тому, що реальної небезпеки нема. Тоді люди зрозуміли, що сподіватись можуть тільки на себе. В першу чергу прагнули врятувати своїх дітей. Школи наполовину спорожніли. Але діти тих, хто ще довіряв властям, чи залежав від працедавців, відвідували і ясла, і садки, та продовжували, наче нічого не трапилось, гратися на землі. Адже були чудові сонячні весняні дні. Це вже пізніше, коли вулиці міста ще більше спорожніли, батьки, всупереч категоричній забороні парткомів відпускати когось для вивезення дітей, почали кидати працю та цілими делегаціями своїх і чужих дітей виїздили хто куди тільки міг. Багатьом з них так і не було дозволено скористатися відпусткою чи відгулами і вони були увільнені з праці як прогульники.

К.: А як совєтський уряд турбувався про дітей?

А.: Зрозуміло, що виїхати з дітьми могли тільки ті люди, які мали хоч якісь заощадження. Але власті вдалися навіть до заборони ощадкасам видавати вкладникам гроші під приводом, що банки не впоруються із вчасним підвозом грошей. Так ось, більшість все ж таки була змушена покластись на ласку властей. І їхні діти продовжували ходити до школи та в садки-ясла. Поговорювали, що Орлик спробувала відмінити заняття і заборонити виводити дітей на двір. Але її відсторонили тоді від справ, звинувативши у поширенні паніки. Це в той час, коли дітей апаратчиків ЦК КПУ, одягнутих у респіратори і накидки, організовано вивезли до Бориспільського аеропорту і вже відправили з Києва. Для частини дітей звичайних батьків ласка властей повернулась відправленням їх на два місяці в літні табори ще ближче до пошкодженої АЕС, ніж Київ. А дітей з районів найближчих до АЕС, відправили спочатку на південний берег Криму. Їхнє самопочуття швидко погіршувалось і їх почали дрібними групами вивозити з України і розподіляти в провінційні лікарні, переважно Сибіру. Звичайно ж і це аргументували корисністю для них такої зміни клімату.

Першими почали помирати прип'ятські та чорнобильські діти.

Дитячий організм взагалі, має більш високу чутливість, реактивність на різні несподівані зміни в навколишньому середовищі. Проте й дуже багато дорослих нездужали. „Мінздрав" же УССР категорично заборонив лікарям офіційно діягнозувати прояви хронічної променевої хвороби, що її тією чи іншою мірою відчули усі без винятку жителі районів у радіюсі 350 кілометів від АЕС та більш віддалених районів у західньому напрямку. Наприклад, мене протягом кількох місяців нудило, разів зо 20 на день запаморочувалась голова — так, що доводилось триматись за стіну, щоб не впасти.

К.: Що відбувалось на станції?

А.: Тільки чудом решта реакторів не зруйнувалась. Якщо б підмурок аварійного реактора не витримав перевантаження мішками з піском і свинцем, то розжарений реактор занурився б у воду, яку персонал станції не випомпував своєчасно. Неминучо відбувся б потужний паровий вибух. Цю воду довелося випомповувати вже після аварії, наражаючи сміливців на опромінення смертельними дозами. Сьогодні пошкоджений реактор, хоча і замурований, проте система фільтрів може затримати тільки частину радіонуклідів. Час від часу вона повністю виходить з ладу. Небезпечні викиди тривають.

К.: Західня преса повідомляла про десятки тисяч жертв Чорнобильської катастрофи. Совєтська преса назвала лише кілька десятків. Як ви, пане Андрію, оцінюєте кількість людських жертв цієї страшної катастрофи?

А.: Належить розглядати декілька категорій жертв. Перша — ті, хто загинув від гострої променевої хвороби і незворотних вражень безпосередньо після вибуху. Офіційна совєтська статистика, налічивши всього кілька десятків, занизила їх реальне число, гадаю чотири-п'ять разів.

Закінчення буде.

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА голосами 5 до 4 виріщив, що імпортовані товари „сірого ринку" можна леґально перепродувати в цій країні, не порушуючи жадних торговельних законів. Йдеться тут про те, що саме цей „сірий ринок" і його річний оборот обраховують на 5 до 10 біл. дол. Трансакції його полягають в тому, що торгівці за кордоном в незалежних продавців купують за нижчу ціну вартісний товар, який спроваджують сюди і перепродують в Америці за нижчу ціну, як офіційні представники тих продуцентів.

Теодор Мацьків

У 50-ліття останньої матури клясичного типу в Академічній Гімназії

(1938 - 1988)

.....Роки! А їх лічить так важко,
Так тужно, аж серце болить!
Летять вони якось химерно,
Даремний труд їх зупинить..."
(„Зустріч", Т.М. Грицай)

I.

У травні 1938 року відбулися іспити зрілости (матура) клясичного типу в українській державній Академічній Гімназії у Львові. Згадують Академічну Гімназію і ті, які залишилися вдома, а ще більше згадують її ті, які розбилися по всьому світі. Як же ж не згадати своєї Альма Матер, якій не один з нас завдячує так багато, що часом не легко це висловити словами.

На жаль, немає уже Академічної Гімназії, що її замінено за совєтським законом на звичайну десятилітку, ч. 1. Немає наших професорів, багато ж з них повмирало, або загинуло в часі воєнної завірюхи, а деякі з відомих причин, мусіли покинути рідний Львів, щоб десь на чужині знайти захист. Рівно ж небагато з тих останніх тридцяти сімох абсольвентів залишилося при житті. Одні згинули у тюрмах, на війні, деякі пропали без вісті, а ще інші повмирали природною смертю. Тільки невелика горстка, переживши всі страхіття Другої світової війни, залишилися при житті. Коло десятки залишилося на рідних землях, дев'ять живе в ЗСА, двох у Канаді.

П'ятдесят років минуло від цієї пропам'ятної хвилини в житті кожного абітурієнта, коли Іспитова комісія призначила його „зрілим" до вищих студій. Без сумніву, це була дуже важлива хвилина у житті гімназійного учня. Здається, що це було так недавно... Тож знайшовши вільну хвилину, хоч думками перенесімся до нашої Альма матері, як це було в 1938 році.

Як пишуть, змінився вигляд Львова, але все таки ми потрапили б до великого будинку на розі Льва Сапіги та Захарієвича, де містилася Академічна Гімназія (сьогодні повна середня школа ч. 1). Досередини ми могли б увійти або побічним входом від вулиці Захарієвича, або головним від вулиці Льва Сапіги. Входячи головним входом, ми з приємністю замітили б, що над дверима немає вже більше польського орла. Увійшовши, ми побачили б завжди усміхнене обличчя знаного нам терціяна І. Еліяшевського і зараз з лівого боку почули б веселий говір пань з Батьківського Гуртка, де напевно стрінули б усміхненого проф. Зимака, що здивовано почав би нас випитувати, звідки ми прийшли і чому ми не є в руханковій залі, де до речі, кожної неділі та свята відбувалися екзорти, шкільні концерти, театральні вистави та шкільні забави.

Ми подякували б проф. Зимакові і пішли б на перший поверх до конференційної залі, де застали б нашого улюбленого катехита, о. Теофіля Горникевича. Напевно зрадів би, побачивши нас із своїм невідступним цвікером наш господар кляси, д-р Іван Любомирович. Ми сердечно привіталися б з проф. Йосафатом Назарем, поговорили б із основником Українського Пласту, д-ром Олександром Тисовським (пізнішим професором Львівського університету), з нашим україністом, завжди елегантно одягненим проф. Мирон Федусевичем. Вийшов би нам назустріч „шляхетний Ґеньо" — д-р Генрик Бальк, учитель польської мови, та проф. Станислав Кулачковський — учитель німецької мови, який після привітання почав би розказувати якийсь жарт.

У фізичному кабінеті ми стрінули б проф. Володимира Білинського (пізнішого ректора Торговельної Академії у Львові), та д-ра Дмитра Проціва, що все був задуманий над різними проблемами з фізики. Опісля обов'язково пішли б до канцелярії всіми шанованого і поважного директора Академічної Гімназії, проф. Северина Лещія, який радо нас привітав би і як колись, почав би нас розпитувати про наші успіхи, про наше життя.

Була колись Академічна Гімназія, був там колись добірний учительський збір, що не жалував ні сил, ні здоров'я для виховання української молоді. Кипіло там колись веселе, сповнене надії на кращу майбутність, життя української молоді, що приготовлялася до життєвого важкого шляху. Залишилися спомини, Залишилася історія. Скільки разів не один з нас линув думками у своє минуле і згадував свої шкільні роки, свою молодість, що її Франко так влучно порівняв з весною, (з тією тільки різницею, що весна повертається кожного року, а молодість ніколи). Теж дуже влучно польський поет Міцкевіч порівняв молодість з буйним орлом, що свобідно літає високо-високо в небесних просторах.

Справді, чи може бути в житті кожної людини щось краще, як молодість? Чи можуть бути гарніші спомини, як спомини із шкільної лавки із своєї Альма матер?

Закінчення буде.

ПОЧИНАЮЧИ ВІД СЕРЕДИ, 1-го червня ц.р., офіційні чинники Іміграційної служби розпічнуть більш строгу перевірку і карання тих працедавців, що прийматимуть до праці чужинців без дозволу на працю в Америці. Щоб це здійснити Іміграційна служба збільшить число своїх інспекторів з 800 до 1,700.

Український Фестиваль в Ню Йорку...

(Закінчення зі стор. 1)

жені в українській та англійській мовах.

Із багатющої мистецької програми на перше місце слід поставити три особливо вдалі її точки, які мали безпосередній зв'язок із цьогорічним кличем 1000-річчя Християнства. В суботу численні гості мали нагоду слухати у церкві св. Юра прегарно виконаний концерт релігійної музики XVII-XX століть, виконаний широко відомим хором „Думка" під дириґентурою Семена Комірного. В неділю на площадці виведено знаменито монтаж-хоровід постаттей з княжої доби з п'єси „Ярослав Мудрий", що її з таким успіхом вперше поставили на сцені в квітні члени Студії Мистецького Слова Лідії Крушельницької, а заходами 64-го Відділу Союзу Українок тисячі глядачів могли захоплюватися показом історичної української ноші із княжих часів.

Вершком успіху цьогорічного фестивалю, була неділя, 22-го травня ц.р., коли цим українським відтинком Ню Йорку на 7-ій вулиці пройшло біля 20,000 осіб, так що більшість кіосків вже у вечірніх годинах не мала що продавати. А українські страви, як вареники, голубці, ковбаса та налисники зі сиром чи інші солодкі смаколики мають вже добру славу серед мешканців Ню Йорку і нашої публіки, що помимо постійної уваги на струнку лінію тіла, в часі фестивалю виказують неабиякий апетит.

Справді треба подивляти усіх тих тихих працівників, що вложили стільки праці у підготові харчів, у безконечних годинах дижурів в поодиноких кіосках і в цілій технічній, невдячній роботі, про яку ніхто не згадує. Але у нашій розмові із парохом української католицької церкви св. Юра о. вікарієм Патрикієм Пащаком, ЧСВВ, він особливо це підкреслює з великою вдячністю, зокрема організаційну працю свого помічника о. Лавренія Лавринюка, ряду жінок із комітету фестивалю, членів Пласту і СУМА, Сестер Василіянок із школи св. Юра та усіх інших членів комітету, що підготовляли цьогорічний фестиваль.

З уваги на тему фестивалю — відзначування Тисячоліття був відкритий окремий парахіяльний кіоск з відповідними летючками і матеріялами про цю історичну подію і хто лише міг давав відвідувачам-чужинцям відповідні інформації. Такі інформації американським журналістам давали також члени комітету, а особливо о. П. Пащак, ЧСВВ, який був душею цієї вдалої імпрези.

Широкий репортаж, в якому саме це Хрищення України з притиском підкреслене, появився в понеділок, 23-го травня ц.р., у щоденнику „Нюздей", ще і прикрашений великою світлиною церкви св. Юра з датами 988-1988 та усміхненою постаттю її пароха. В репортажі читаємо про думки о. П. Пащака на тему плянованої поїздки ватиканської делегації до СССР, в якій візьме участь також Архиєпископ Ню Йорку, Кардинал Джан О'Коннор, і поминення при ній столиці України Києва, що є колискою Хрищення. Репортер Мануель Перез-Рівас дає правильний огляд долі українського релігійного життя в Україні впродовж віків та сьогодні і переслідувань, які в совєтській системі зустрічають Українську Католицьку і Православну Церкви.

Як бачимо, цьогорічний Український Фестиваль виконав дійсно тим разом подвійне завдання — не лише популяризації живучости української спільноти в Ню Йорку та її виявів, але також усвідомлення неукраїнського світу в цій метрополії про справжню історію християнства українського народу і про фальшування цієї історії російсько-совєтським імперіялізмом.

Хор „Думка" співає релігійні пісні у церкві св. Юра. Хористів вітав парох о. П. Пащак, ЧСВВ.

Учасники хороводу виведеного членами Студії Мистецького Слова Л. Крушельницької.

Показ історичної ноші виготовленої 64-им Відділом СУА.

Наймолодші учасники програми ... зі школи св. Юра виводять гаївки під проводом Ларі Гонди.

АГЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс повідомило з Єревану, що у місцевості Степанакерті, столиці автономної области Нагірний Карабах, яка адміністративно належить до Азербайджану, знову розпочались страйки робітників. Крім страйків на протязі майже тижня групи вірменської молоді зударяються з відділами режимової міліції. Згадане агентство подає, що не працюють багато фабрик, нерегулярно функціонує публічна транспортація. Понад 80 відсотків робітників не виходять на роботу, заявила у телефонічній розмові жінка з Єревану, яка не бажала бути названою. „Чи багато робітників страйкують?" — запитався кореспондент, який не почув відсотку. „Майже всі", — прозвучали у телефоні слова жінки. Перший про страйки в Нагірному Карабасі повідомив кореспондентів Сергей Григорянц, колишній видавець незалежного журналу „Гласность". Агентство ТАСС повідомило при тому, що за організаційні і політичні помилки були виключені з компартії колишній секретар Нагірного Карабаху Боріс Кворков і перший секретар сумгаїтського міського комітету компартії Д.М.Муслім-Заде. Одного і другого обвинувачують у всіх можливих помилках, які започаткували розрухи і кровопролиття у згаданих околицях.

СОВЄТСЬКИЙ ІСТОРИК і журналіст Фйодор Бурлацкій, який чверть віку тому писав тексти промов для тодішнього совєтського вождя Нікіти Хрущова, а тепер співець „перебудови", поскаржився на пресовій конференції, що його та інших прихильників горбачовських реформ викреслюють зі списків делегатів всесоюзної партійної конференції, яка має відбутися при кінці червня. За свідченням Бурлацкого, партійні органи на рівні райкомів і міськомів викреслюють з числа делегатів комуністів, яких висунули місцеві партійні організації — в науково-дослідних інститутах, навчальних закладах, на фабриках. Як приклад, Бурлацкий навів самого себе, а також академіка-соціолога Татьяну Заславскую і директора Московського історично-архівного інституту Юрія Афанасьєва. Агентство Пресс подає, що незадоволення процесом вибору делегатів на партійну конференцію висловлюють і прості совєтські громадяни. Недавно вони провели у зв'язку з цим демонстрацію у Москві. Демонстрація проходила під гаслом „Вся влада радам!" — досить відкритим натяком на те, що влада в СССР належить не радам, а комуністичній партії.

НАЧАЛЬНИК ШТАБУ філіппінських збройних сил генерал Ренато де Вілья повідомив, що лише за минулий рік комуністичні заколотники дістали з різних зарубіжних джерел понад 15 мільйонів долярів. Гроші збирають у різних країнах представники Комуністичної партії Філіппін і використовують на придбання зброї і епорядження для так званої Нової народної армії. За словами Вільї, зібрані гроші надійшли переважно від приватних осіб і організацій і він не має підстав вважати, що уряд якої-небудь країни підтримує заколотників.

Симпозіюм з нагоди 1000-ліття Хрищення України на Стейтовому університеті в Ню Гейвен, Конн.

У суботу, 30-го квітня ц.р., заходом нюгейвенського Комітету 1000-ліття Хрищення України і при співучасті департаменту політичних наук Стейтового університету, відбувся симпозіюм, присвячений цій великій річниці, як перша частина святкувань Ню Гейвену і околиць.

Дискутантами симпозіюм. були: д-р Павло Бест, професор і голова департаменту політичних наук в Стейтовому університеті в Ню Гейвені, його тема — „Розвиток християнства в Західній Україні". Д-р Ярослав Туркало, хірург і історик, доповідав на тему „Початки християнства у Східній Україні". Д-р Володимир Стойко, професор історії Східньо-европейських студій в Менгеттен коледжі, доповідав на тему „Українська Католицька Церква після Другої світової війни". Д-р Іван Головінський, професор психології і директор спеціяльних студій в Ратгерс університеті, доповідав про „Вплив християнства на українську свідомість".

Симпозіюмом провадив д-р Роман Куць, професор електронічної інженерії в Єйлському університеті. Симпозіюм відкрив від Комітету 1000-ліття Хрищення України заступник голови проф. Іван Телюк, професор і голова економічного департаменту Ню Гейвен університету.

Т. І.

Учасники симпозіюму (зліва): проф. І. Телюк, д-р Я. Туркало, д-р П. Бест, д-р В. Стойко, д-р І. Головінський і д-р Р. Куць.

Відслонено літографію в честь 1000-ліття

Літографія картини св. Володимир Великий роботи А. Коваленка.

В лютому ц.р. на парафіяльній „Маланці" катедри св. Володимира в Чикаго відбулося офіційне відслонення нової кольорової літографії в честь 1000-ліття Хрищення Руси-України.

Оригінальну картину намалював відомий мистець Андрій Коваленко, а перевидання її літографічним способом було здійснено заходами відділу української православної ліги при катедрі св. Володимира.

Літографія відображає Хрестителя Руси-України Володимира Великого. Княжі ризи київського володаря розкішно розмальовані багатьма кольорами, особливо червоним, оранжевим, синім і золотим. За Володимиром сяють золоті бані славної Десятинної церкви на фоні блакитного київського неба.

Рішення намалювати св. Володимира біля цієї староруської святині було зроблено тому, що Десятинна церква має за собою дуже цікаву історію. Будова храму почалася у 989 р., тільки один рік після Хрищення Київської Руси. Князь Володимир сам приказав, щоб церква була присвячена Св. Богородиці. Але тому, що на будування церкви Володимир пожертвував одну десяту своїх доходів, то церква отримала назву Десятинної.

Праця над храмом була закінчена сім років пізніше, у 996 р., і була відзначена великими святкуваннями. В день посвячення, пише літопис, „Володимир зробив великий празник для боярів і старців міста, а бідним пожертвував багато майна".

Десятинна церква надзвичайна тим, що вона була першою кам'яною церквою Київської Руси, її прикрашували ікони, мозаїки, фрески і т.п.

Кругом церкви енергійно кипіло життя новоохрищеного Києва. Близько неї були розташовані князівські палаци, між ними колишні палаци княгині Ольги і князя Святослава, а також доми київських бояр. Недалеко була велика площа, де проходило торговельне життя міста. Літописець Нестор писав, що на цій площі стояла величезна скульптура чотирьох мідних коней, яку Володимир привіз із Корсуня. Ця частина міста на Старокиївській горі називалася „городом Володимира". Її центром була Десятинна церква і тут Володимир, як закінчив князювати і відійшов на вічний спочинок, був похований зі своєю дружиною — візантійською царицею Анною. До Десятинної церкви також був перевезений прах бабуні Володимира, св. княгини Ольги.

На жаль, нещастя, які зазнала Київська Русь, не оминули і Десятинну церкву. Коли в 1240 р. татари напали на Київ, то Десятинна церква стала останньою фортецею проти монгольської навали. Тут зібралися і відважно боролися останні захисники міста Києва. Згідно з літописом, церква не витримала бою, розвалилася і вояки загинули під її руїнами.

Зате Десятинна церква два з половиною століття служила прикрасою Києва. Як історичний пам'ятник і символ нової віри, її спорудження належить до часу Хрищення Київської Руси, до тієї ери в історії України, яку ми цього року відзначаємо.

Маляр картини А. Коваленко народився на Запоріжжі, в Україні. Він студіював мистецтво спочатку у Донбасі, а потім при Інституті мистецтва св. Луки в Бельгії. А. Коваленко спеціялізується в різних видах мистецтва, а саме, в олійних фарбах, пастелі, акварелі і кераміці. Недавно він став відомий своїм оригінальним стилем іконографії. Одначе, це вперше, що один з його творів був перевиданий літографічним способом.

Що таке літографія? Поперше, це не є простий фото друк, а складний процес, який вимагає досконалости від спеціяліста, тобто, від літографа. Кольорова літографія старається вірно відтворити всі відтінки кольорів, вживаних в оригінальному творі мистецтва. Працюючи чотирма барвами, літограф накладає одну фарбу на другу у різних пропорціях, аж поки його композиція кольорів не відповідатиме оригіналові.

Минулого року мистець Андрій Коваленко також нарисував проєкт бронзової медалі, яку катедра св. Володимира видала з нагоди 1000-ліття. Перша сторона відображає Володимира великого, з зворотна сторона містить образ Хрищення киян у водах Дніпра. Діяметр медалі є 3", а товщина ¼". Розмір літографії, між іншим, є 20" на 16".

І літографію, і медаль можна замовити у секретаря прикатедрального відділу УПЛ Катерини Марцинюк: Katherine Marcyniuk, P. O. Box 438, Mt. Prospect, Illinois 60056. Ціна літографії, яка була видана в обмеженій кількості і яка є номерована і підписана малярем, — 45 доларів з пересилкою, а ціна медалі — 53 доляри з пересилкою.

Віримо, що обидва з цих мистецьких видань передають історичний дух 1000-ліття і служитимуть дорогоцінною пам'яткою про цьогорічні ювілейні святкування.

Віктор Личик

Образотворча виставка у Відні

В четвер, 10-го березня ц.р., відбулася у Відні, Австрія, виставка образів нашого маляра Любомира Мудрецького, яка причинилася до оживлення життя української громади. На святочне відкриття зібралися численні приятелі мистецтва, які ставляться з пошаною до його творчої праці. Як українці, так і віденці заповнили до краю усі місця каварні „Лінтнер" на Герстгоферштрассе 28, — вісімнадцятої дільниці Відня. Війшовши до середини, захоплюють наші очі усі стіни каварні, які окрашені свіжими й буйними барвами розвішених оливних образів і ґуашів.

Виставку відкрив сердешними словами міністеріяльний радник генеральної дирекції пошти д-р Зіґфрід Бекер. Мудрецький показав і тим разом свої твори, виконані розкішними фарбами, що він їх кладе побіч себе з великими контрастами, які, одначе, зливаються в цікаві гармонії, що очаровують глядача. Сміливе використання барв стає носієм вислову, емоції та глибини. В його картинах існує упорядкованість і певність в обсягу взаємновідношення і в той спосіб надає їм реалістичного світосприймання враз зі світом ілюзії. Виставка тривала до 1-го травня ц.р.

Після промовних слів відкриття взяв слово редактор Борис Ямінський. Він подякував мистцеві за таку багату й цікаву виставку, а з нагоди дня його народження висказав йому побажання від всіх присутніх. Присутні члени хору церкви св. Варвари разом з усіми учасниками заспівали грімке „Многая літа". Зворушений маляр-артист зложив промовцям, хорові й усім присутнім гостям щиру подяку.

Любомир Мудрецький народився в 1928 році в Любавочі, Західня Україна. До Відня приїхав у 1938 році, де закінчив гімназію і малярську школу проф. Гофмана. Після війни студіював у високій економічній школі і в цьому званні працював аж до пенсії. Тут знову віджив його малярський дух. Різні доповнюючі курси й тут і там виставки своїх творів стає життям нашого мистця. Мистецькі аспірації в напрямі досконалости свого талану не покидають його і він завзято над собою працює, щоб свою творчість піднести на найвищий рівень мистецького світу. Як добрий співак, бере постійно участь у хорі св. Варвари. З висловів деяких глядачів виставки припали най більше до вподоби його квіти, в яких він по-мистецьки відтворює природу.

Проф. Андрій Гнатишин

У першу річницю смерти Б. Ковшевича

У середу, 13-го травня 1987 року відійшов у вічність сл. п. Богдан Ковшевич, син січового стрільця Романа Ковшевича, професора Українського тайного університету і Богословії, який вірно ступав слідами свого батька та своїх предків і служив повсякчас своєму народові. Спершу в 1930-их роках належав до юних націоналістів, а в домі його батьків відбувалися часто таємні сходини українського підпілля, належав до корпорації „Дніпро" товариства, що присвячувало багато часу вправам боротьби на шаблі, плекаючи старинний і козацький звичаї. Був він також членом Правничої Громади та брав активну участь у студентському і товариському та спортовому житті столиці Західньої України — давнього города князя Лева. Був теж пластуном аж до часу ліквідації Пласту польською адміністрацією.

У 1938 р. Богдан Ковшевич закінчив правничі студії в університеті Яна Казимира у Львові, одержавши ступінь магістра та почав підготовлятися до адвокатської праці. В тому ж році одружився з Катериною Власенко, дочкою о. Михайла Власенка й Олени з Чубатих. Незабаром прийшлося молодій парі зазнати всіх адміністраційних переслідувань совєтської окупації восени 1939 року, тому що вони були „домовласниками", прекрасно декорованої керамікою в українському стилі хати.

У час німецької окупації Богдан став на працю у господарському відділі Українського Центрального Комітету, де працював три роки.

З огляду на воєнні події та другу совєтську окупацію, молоде подружжя Ковшевичів з двома маленькими донечками — Христиною й Іриною покинули свою родинну віллю і рідний Львів у 1944 році та опинилися в баварському містечку Пфаркірхен, біля Пассав, де створився табір біженців та де Богдан Ковшевич став учителем у таборовій гімназії та членом-основником Пласту. Тут майже щасливо, бо табір мав гарне і просторе приміщення і добрих управителів, жило спокійно молоде подружжя аж до виїзду до Америки.

У 1950 році вся родина переселилася до ЗСА та осіла в столиці Ню Джерзі, в Трентоні. Тут колишній львівський пан став робітником у фабриці Кремера, де працював аж до 1976 року. Одначе всю свою енергію присвятив Ковшевич вихованю своїх і чужих дітей у Пласті і „Рідній Школі". Крім цього став основником і головою товариства Оборони Чотирьох Свобід України і Українського Конгресового Комітету. Його улюбленим заняттям була фотографія, у чому він досягнув неабияких успіхів та брав участь у різних конкурсах, де здобув декілька перших місць.

Як людина, Богдан Ковшевич був лагідної вдачі, був передовим громадянином і практикуючим християнином.

А.В. Б.

Св. п. д-р Вітолд Левицький

У п'ятницю, 8-го квітня ц.р., упокоївся в Бозі в Сан Сиґі Аз., на 86-му році життя бл. п. д-р Вітолд Левицький. 11-го квітня увечорі був відслужений Парастас у похоронному заведені Санленд Мортуарі у Сан Сиґі. Похорон відбувсь у вівторок, 12-го квітня, з католицької церкви Успення Пресвятої Богородиці у Фінікс. Тлінні останки зложено у крипті похоронного заведення. Похоронні відправи відслужили парох о. Іван Кротець і о. Володимир Климчук, парох церкви св. Миколая у Чикаго.

Прощальне слово двох діячів української громади Ярослава Росолі і Володимира Децика дало вірну оцінку особи покійного д-ра В. Левицького.

В. Левицький народився в 1903 році в Західній Україні у священичій родині. Середню освіту закінчив у Львові, а медичні студії в Ґрацу (Австрія) і Варшаві. Лікарську практику виконував на Батьківщині, яку він дуже любив та часто згадував. Одружився в 1937 році з д-р Іреною з дому Антонович. У 1939 році служив капітаном медичної частини польської армії. В 1945 переїхав на еміграцію, спочатку до Австрії, а опісля в 1949 році з родиною до Америки, де по нострифікації продовжував медичну практику. В 1975 році перейшов на емеритуру та перенісся до Сан Сиґі. Д-р Вітолд залишив у жалобі дружину Ірену, сина лікаря Романа з дружиною та двох внуків, сина лікаря Андрія з дружиною Дарією та трьома внуками.

Д-р В. Левицький був дуже доброї вдачі, завжди з веселою усмішкою, скромний, завжди готовий помагати іншим. Він брав активну участь у громадському житті нашої громади, був постійним платником УККА, давав доповіді на національних імпрезах, був щедрим на національні цілі, був приятелем організації УВФ. Українська громада втратила цінну людину. Він любив свій нарід, свою Батьківщину, яку хотів бачити вільною.

Я. Я.

Варта уваги афіша в 1000-річчя Християнства в Україні

Савт Орендж, Н. Дж. — У виконанні Маріки Голінатої, із її мистецької робітні при Савт Орендж авеню, ч. 14-те, появилася афіша з нагоди відзначування 1000-річчя Християнства в Україні. Праця ця, виконана англійською мовою, появилась на замовлення Стейтового комітету 1000-річчя Християнства в Україні, що його очолює проф. Іван Головінський. На афіші — церква в розблиску проміннюго світла. Візерунок цей зображує символіку Української Церкви в Україні — її вигляди на майбутнє — тобто її воскресіння у найвищому тріюмфі.

Як відомо, М. Голіната у своїй мистецькій майстерні виконує різні роботи, а зокрема декоративне мистецтво, як саме афіші, запрошення, повідомлення тощо.

Цю елегантну і оригінально виконану афішу — в ціні 5-ти дол. — можна набути, звернувшись на число телефону: (201)763-2605.

Західня...

(Закінчення зі ст. 2)

мають, що економічні пов'язання є добрим засобом для цієї мети.

Представники обох сторін вищої ранґи, мали нещодавно наради над цими справами, в Москві. На порядку нарад було створення кілька великих спільних кооперативних проєктів, включно зі спільним використовуванням підземних копалин на півострові Коля і Сибіру. Німецькі фахівці мають прибути до Совєтського Союзу, щоб вишколювати совєтських фабричних робітників. Німецькі компанії уже мають багато більше спільних підприємств з совєтами, як інші країни.

„Наші економічні зв'язки з Совєтським Союзом є багато глибші, як загально здається", — заявив Мартін Банґеманн, міністер економії Західньої Німеччини, який брав участь в нарадах в Москві. „Я переконаний, що ми будемо добре співпрацювати разом в економічній ділянці, та що це буде мати також і політичний вплив на наші взаємини".

З такою сильною підтримкою уряду Західньої Німеччини, німецькі банки не матимуть політичних обмежень в позиках для Совєтського Союзу, як це мають деякі інші конкуренти. В Москві говорять, що головні швайцарські банки, можливо із-за остраху на неприхильний розголос, відмовилися від випуску совєтських бондів у швайцарських франках. Йде сильна конкуренція між французькими і японськими банками за совєтські „бизнеси". Також сильні американські банки дуже хочуть йти на співпрацю з совєтськими, але якось не насмілюються бути першими. Тільки Американський банк, і Чейс Менгеттен банк, мають свої бюра в Москві.

Мабуть найбільше клопотів німецьким банкам, при нав'язанні тісної співпраці зі совєтськими властями, творитиме таки сама Москва. Західні економісти оцінюють сучасне заборгування СССР на біля 38 більйонів долярів, що насправді, не є високим для такої великої країни, якою є московська комуністична імперія. Одначе, не зважаючи на те, що совєтський уряд точно сплачує свої зобов'язання, московські верховоди бояться, щоб не перевершити заборгування своєї імперії.

Нещодавно появилася журнальна стаття впливового совєтського економіста Ніколая Шмельова, у якій він доказував, що Совєтський Союз конечно потребує свіжого капіталу, щоб фінансувати запляновані економічні реформи. Він радив, щоб більше добувати золота і „затягнути позику на пару більйонів долярів". Але Шмельов, правдоподібно, відносно цієї справи, є в меншості. „Великі закордонні позики дуже небезпечні" — відповів йому Борис Мілнер, старший економіст при Академії Наукового Інституту Економії в Москві. „Закордонні позики Совєтського Союзу залежні від нашої спроможности продажі наших продуктів за кордоном". А це треба зрозуміти так, що Москва не може рахувати на експорт своєї продукції закордон, вона бо є такої поганої якости, що тих товарів ніхто не хоче купувати, отже Москва не буде мати чим сплачувати своїх закордонних боргів.

З тих німецьких залицянь, та інших західніх банкірів, ясно бачимо, як західні „корисні ідіоти" наввипередки спішать розбудовувати своїми капіталами ґорбачовську „перестройку", значить продають московським комуністам мотузки, щоб вони їх на них повісили.

Совєти...

(Закінчення зі стор. 1)

тами, робила все можливе, щоб применшити значення такої зустрічі і надати їй негативного значення. Були також офіційні заяви і натяки що така зустріч може некорисно вплинути на совєтсько-американські переговори тощо. Не йшлося, кажуть спостерігачі, лише про невідомого, або мало відомого Н. Рожка, а радше про представників національних груп; в тому числі українських борців за свободу: Вячеслава Чорновола, Петра Рубана та інших.